

STOWARZYSZENIE POLSKI INSTYTUT PRAW GŁUCHYCH

UL. A. GAJKOWICZA 5/85 , 03-562 WARSZAWA

REGON : 369501740

NIP : 5242852956

E-MAIL : biuro.spipg@wp.pl

Warszawa, dn. 8.01.2026 r.

Szanowny Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP
Gabinet Marszałka Sejmu
ul. Wiejska 4/6/8
00-902 Warszawa

Do wiadomości:

Szanowny Pan
Krzysztof Gawkowski
Minister Cyfryzacji
Biuro Ministra
ul. Królewska 27
00-060 Warszawa

Przedmiot petycji – zainicjowanie prac legislacyjnych w przedmiocie nowelizacji ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ukierunkowane na systemową implementację paradygmatu „Digital-by-Default” w obszarze Polskiego Języka Migowego, poprzez ustanowienie PJM-Native jako obligatoryjnego wymogu technicznego w ramach standardów interoperacyjności, zakładającego inkorporację natywnych interfejsów wideo oraz audytowalnych instrukcji wewnątrzsystemowych w architekturze teleinformatycznej usług e-administracji.

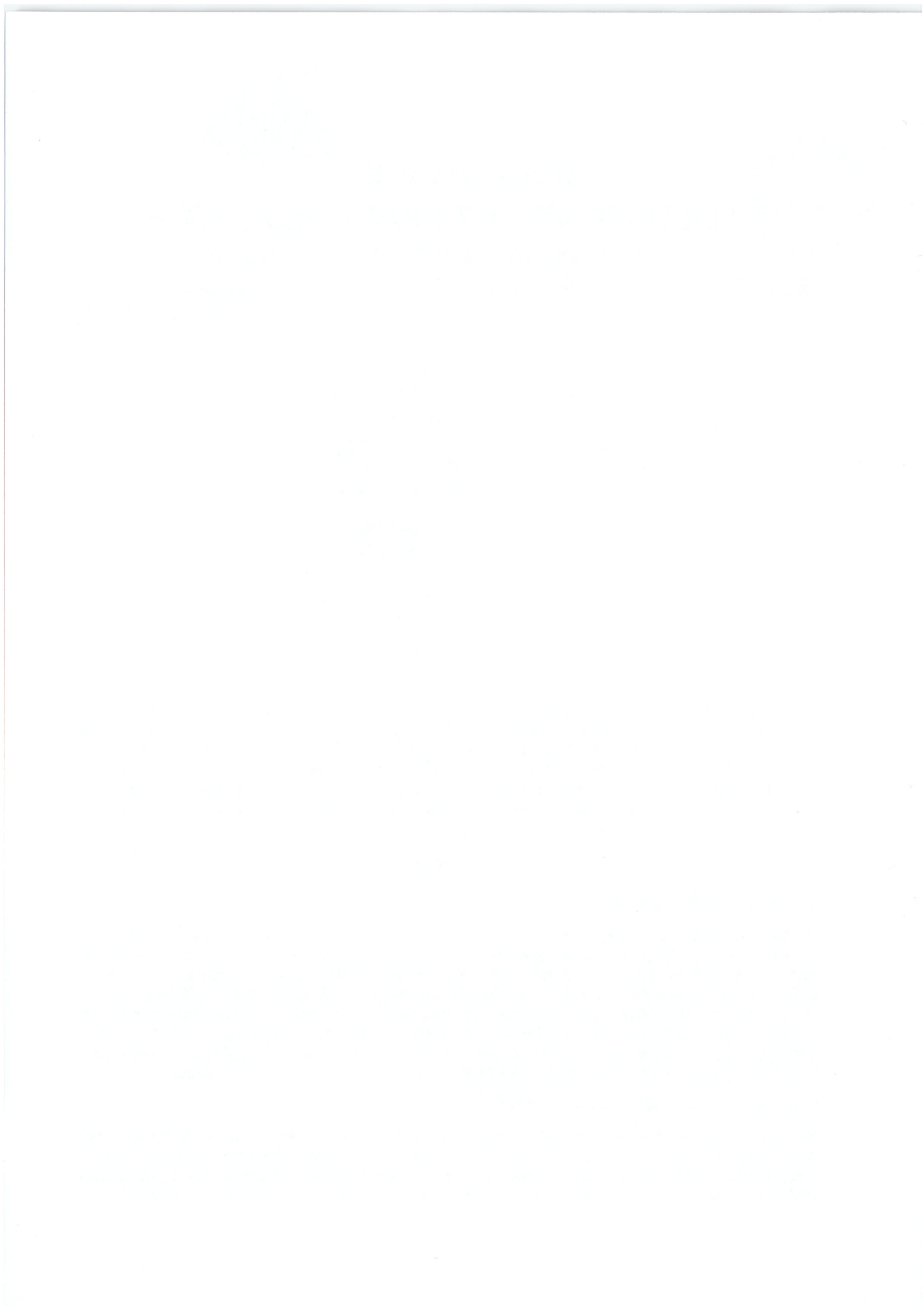
PETYCJA

Szanowny Panie Marszałku,

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku o petycjach zwracamy się w interesie publicznym z petycją o zainicjowanie prac legislacyjnych w przedmiocie nowelizacji ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, ukierunkowane na systemową implementację paradygmatu „Digital-by-Default” w obszarze Polskiego Języka Migowego, poprzez ustanowienie PJM-Native jako obligatoryjnego wymogu technicznego w ramach standardów interoperacyjności, zakładającego inkorporację natywnych interfejsów wideo oraz audytowalnych instrukcji wewnątrzsystemowych w architekturze teleinformatycznej usług e-administracji.

I. WSTĘP I KONTEKST DOKTRYNALNY

Niniejsza petycja stanowi postulat legislacyjny ukierunkowany na pełne urzeczywistnienie konstytucyjnych zasad równości oraz sprawiedliwości społecznej w dobie powszechnej cyfryzacji usług państwowych. Proponowana nowelizacja art. 13 ust. 2 ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne wynika z głębokiej potrzeby przededefiniowania

obecnego modelu dostępności cyfrowej, który musi wykraczać poza pasywne udostępnianie treści tekstowych.

W doktrynie współczesnego prawa administracyjnego coraz silniej akcentuje się tezę, że dostępność systemu teleinformatycznego nie jest jedynie cechą techniczną, lecz stanowi publiczne prawo podmiotowe obywatela do niezakłóconej komunikacji z państwem.

Kluczowym aspektem doktrynalnym niniejszego wniosku jest uznanie odrębności lingwistycznej społeczności osób Głuchych, dla których Polski Język Migowy jest językiem pierwszym i naturalnym. Z perspektywy teorii prawa, wymóg stosowania komunikatów wideo w PJM bezpośrednio w interfejsach systemów takich jak mObywatel czy e-Urząd Skarbowy jest realizacją zasady pomocniczości państwa. Obecny stan, w którym instrukcje są formułowane głównie w języku polskim pisanym – posiadającym dla osób Głuchych status języka obcego o odmiennej składni – generuje barierę komunikacyjną tożsamą z wykluczeniem z życia publicznego.

Wprowadzenie proponowanych zmian do ustawy o informatyzacji, a nie tylko do przepisów o dostępności cyfrowej, ma na celu osadzenie wymogu inkluzywności w samym fundamencie projektowania systemów publicznych, zgodnie z paradygmatem *Accessibility by Design*.

W obliczu dynamicznego rozwoju e-usług, państwo ma obowiązek zapewnić taką architekturę systemów, która gwarantuje obywatelowi pełną autonomię i poufność przy załatwianiu spraw urzędowych. Zintegrowane instrukcje wideo w PJM eliminują konieczność korzystania z pomocy osób trzecich, co wprost przekłada się na wyższy standard ochrony prywatności i godności jednostki w relacji z administracją publiczną.

Postulat ten pozostaje również w pełnej spójności z prawem unijnym i trendami rozwojowymi administracji w Unii Europejskiej, gdzie cyfrowa inkluzywność postrzegana jest jako warunek niezbędny dla demokratycznego państwa prawa.

Realizacja niniejszej petycji pozwoli na usunięcie anachronizmu prawnego, jakim jest zakładanie uniwersalnej zrozumiałości tekstu pisanego, i zastąpienie go nowoczesną, wielokanałową komunikacją, dostosowaną do rzeczywistych potrzeb językowych wszystkich obywateli.

II. POSTULATY I REKOMENDACJE

- 1. Nowelizacja art. 13 ust. 2 ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne** poprzez wprowadzenie wymogu, aby systemy teleinformatyczne służące do realizacji usług publicznych (w tym portal mObywatel, e-Urząd Skarbowy, PUE ZUS) posiadały zintegrowane instrukcje oraz kluczowe elementy interfejsu w formie komunikatów wideo w Polskim Języku Migowym.
- 2. Ustanowienie standardu „PJM-Native Interface”** jako obligatoryjnego wymogu technicznego w ramach standardów interoperacyjności państwa oraz niezbędnego warunku odbioru technicznego systemów, co wykluczy powstawanie długu technologicznego w zakresie dostępności oraz zagwarantuje, że inkluzywność będzie integralną częścią architektury systemów.
- 3. Wprowadzenie obligacji dla dostawców rozwiązań IT w zamówieniach publicznych** do projektowania ścieżek użytkownika (User Journey) uwzględniających specyfikę percepcji wizualno-przestrzennej osób Głuchych, co zapewni intuicyjność procesów cyfrowych bez konieczności polegania na tekście pisanym.
- 4. Wdrożenie mechanizmu obligatoryjnej certyfikacji treści PJM przez Native Signerów**, co zapewni poprawność gramatyczną i wysoką zrozumiałość komunikatów, eliminując ryzyko błędnych interpretacji przepisów prawa wynikających z niedoskonałych tłumaczeń maszynowych lub braku kompetencji językowych wykonawców.
- 5. Utworzenie Centralnego Repozytorium Cyfrowej Terminologii PJM**, które ujednotoczy znaki migowe dla terminów urzędowych i prawnych we wszystkich systemach państwowych, budując u obywateli Głuchych poczucie bezpieczeństwa prawnego oraz spójności komunikacyjnej z e-administracją.

III. UZASADNIENIE MERYTORYCZNE I PRAWNE

Poniższa argumentacja wykazuje konieczność nowelizacji przepisów poprzez pryzmat hierarchii aktów prawnych, zobowiązań międzynarodowych Polski oraz technicznej trwałości proponowanych rozwiązań cyfrowych.

1. Perspektywa Konstytucyjna i Krajowa:

Zgodnie z art. 32 Konstytucji RP, wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Brak pełnej dostępności cyfrowej w języku naturalnym osób Głuchych stanowi formę dyskryminacji pośredniej. Ustawa o języku migowym i innych środkach komunikowania się w obecnym brzmieniu jest niewystarczająca wobec wyzwań administracji algorytmicznej, gdyż nie precyzuje standardów dla interfejsów binarnych i aplikacji mobilnych.

2. Perspektywa Unijna (Acquis Communautaire):

Petycja wpisuje się w ramy Dyrektywy (UE) 2019/882 (Europejski Akt o Dostępności) oraz Dyrektywy (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego. Europejski ustawodawca kładzie nacisk na interoperacyjność i funkcjonalność. Implementacja interfejsu wideo PJM jest logicznym rozwinięciem zasady „rozsądnego usprawnienia”, o którym mowa w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, ratyfikowanej przez Polskę.

3. Trwałość zmiany systemowej:

Implementacja na poziomie kodu źródłowego (Back-end) i interfejsu (Front-end) sprawia, że dostępność staje się „zaszyta” w infrastrukturze. W przeciwieństwie do doraźnych projektów tłumaczeniowych, zmiana ustawowa gwarantuje, że każda aktualizacja systemu mObywatel czy wdrożenie nowej e-usługi będzie automatycznie obejmować moduł PJM.

Zapobiega to marginalizacji osób Głuchych w sytuacjach kryzysowych (np. e-alerty) oraz w codziennym zarządzaniu sprawami obywatelskimi.

IV. OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

- **Wpływ społeczny:** Pełna emancypacja cyfrowa grupy ok. 50-100 tys. użytkowników PJM, zwiększenie zaufania do instytucji państwa oraz eliminacja zjawiska wykluczenia cyfrowego (Digital Divide).
- **Wpływ na sektor publiczny:** Usprawnienie procesów administracyjnych – mniejsza liczba wizyt osobistych w urzędach dzięki możliwości samodzielnego przejścia przez procesy e-usług przez osoby Głuche.
- **Wpływ na gospodarkę:** Stymulacja innowacyjności w polskim sektorze GovTech oraz rozwój technologii rozpoznawania i generowania obrazu w kontekście języków migowych.

V. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie wdrożenia postulatów powinno zostać oparte na:

1. **Funduszach Europejskich dla Rozwoju Cyfrowego (FERC):**
W ramach priorytetów dotyczących e-administracji i inkluzji cyfrowej.
2. **Krajowym Planie Odbudowy (KPO):** Komponent C „Transformacja cyfrowa”.
3. **Budżecie Państwa:** W ramach wydatków celowych Ministerstwa Cyfryzacji na utrzymanie i rozwój systemów centralnych.
4. **Funduszu Dostępności:** Zarządzanym przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

VI. PODSUMOWANIE

Konkludując niniejszą argumentację, należy z całą stanowczością podkreślić, iż postulowana nowelizacja ustawy o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne nie stanowi jedynie postulatu o charakterze techniczno-operacyjnym, lecz jest wyrazem dążenia do pełnej rekonstrukcji aksjologii cyfrowej państwa.

W dobie paradygmatu administracji algorytmicznej, prawo do komunikacji w języku naturalnym – jakim dla populacji osób Głuchych jest Polski Język Migowy – winno być postrzegane jako immanentny składnik godności ludzkiej oraz fundament podmiotowości obywatelskiej, podlegającej ochronie na mocy art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Utrzymywanie obecnego stanu prawnego, w którym dostępność cyfrowa jest implementowana w drodze opcjonalnych adaptacji zewnętrznych, generuje trwały mechanizm dyskryminacji strukturalnej. Proponowane przejście na model *Digital-by-Default* w obszarze PJM jest jedyną drogą do zniwelowania długu technologicznego, który de facto wyklucza znaczną grupę obywateli z możliwości samodzielnego, poufnego i bezpośredniego korzystania z usług e-administracji. Trwałość tej zmiany systemowej, polegająca na inkorporacji instrukcji oraz interfejsów bezpośrednio w architekturę logiczną i kod źródłowy systemów publicznych, gwarantuje odporność standardu dostępności na fluktuacje budżetowe oraz zmiany w strategiach wykonawczych poszczególnych resortów.

Z perspektywy doktryny prawa administracyjnego, wprowadzenie obligatoryjnego wymogu technicznego PJM-Native w ramach standardów interoperacyjności stanowi realizację zasady zaufania obywatela do państwa oraz zasady pomocniczości. Państwo, oferując nowoczesne narzędzia takie jak mObywatel, e-Urząd Skarbowy czy e-Zdrowie, zobligowane jest do zapewnienia ich pełnej inkluzywności już na etapie projektowania (*Accessibility by Design*).

Brak podjęcia niniejszej inicjatywy legislacyjnej skutkować będzie utrwaleniem anachronizmu prawnego, stojącego w jaskrawej sprzeczności z literą i duchem unijnych regulacji w zakresie dostępności cyfrowej oraz ratyfikowanej przez Rzeczpospolitą Polską Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

Mając na uwadze powyższe, petycja ta stanowi apel o podjęcie decyzji ustawodawczej, która trwale zintegruje Polski Język Migowy z krwioobiegami cyfrowym państwa.

Tylko poprzez legislacyjne usankcjonowanie obligacji technicznej w samym kodzie systemów teleinformatycznych, Rzeczpospolita Polska zrealizuje w pełni postulat państwa sprawiedliwego, nowoczesnego i inkluzywnego, w którym bariery językowe nie stanowią przeszkody w realizacji konstytucyjnych praw i wolności obywatelskich.

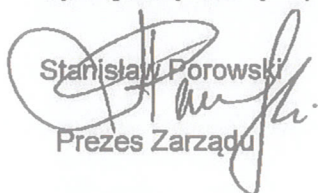
Zgodność z prawem Unii Europejskiej

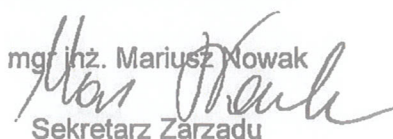
Projektodawca oświadcza, iż przyjęcie proponowanych zmian nie spowoduje stanu niezgodności prawa krajowego z prawem wspólnotowym.

Wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego danych osobowych podmiotu wnoszącego petycję.

Uprzejmie prosimy o pozytywne rozpatrzenie nin. petycji.

Z wyrazami szacunku,

Stanisław Porowski
Prezes Zarządu

mgr inż. Mariusz Nowak
Sekretarz Zarządu

mgr Daniel Kowalski
Dyrektor Zarządzający

Załączniki:

- opinia prawna sporządzona przez Stowarzyszenie Polski Instytut Praw Głuchych

